

– неупередженість медіатора. Думка кожної зі сторін однаково важлива для медіатора. Медіатор не має права висловлювати власну думку про сутність конфлікту.

– формат проведення. Медіація може відбуватися у форматі як спільних, так і окремих (медіатор – учасник) зустрічей. Кожній стороні мають бути забезпечені достатні можливості брати участь в дискусії.

Виходячи з перерахованого вище, можна зробити висновок, що медіація безумовно позитивне явище в правовій сфері. Зокрема і для цивільного та сімейного права, таким чином за допомогою медіації можна у позасудовому порядку вирішувати такі сімейні та цивільні спори як спори щодо здійснення батьків, які проживають окремо від дитини, свого права на спілкування з ним; суперечки між батьками і дітьми (підлітками, або повнолітніми); суперечки між подружжям (з питань усиновлення/удочеріння, виховання дітей, догляду за літніми родичами, успадкування тощо); суперечки стосовно розірвання шлюбу та його майнових наслідків; конфлікти у правовідносинах пов'язаних з орендою, або спадщиною, тощо .

Література:

1. Олена Адамантис : стаття «Медіація в Україні : «за» и «против». – Ліга: Закон, 2011.

*Галоян Нарек Каренович,
студент 2-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., професор Калітенко О.М.*

ВИКОНАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ

Спадковий договір є досить розповсюдженим в іноземних країнах, але на теренах України він з'явився нещодавно, знаменуючи собою поглиблене вивчення нового інституту у сталій системі цивільного права України.

Поняття спадкового договору закріплене у ст. 1302 ЦК. Сутність його полягає у тому, що за спадковим договором одна сторона (набувач) зобов'язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі його смерті набуває право власності на майно відчужувача [1, с.15].

Це консенсуальний договір, оскільки момент його укладення пов'язується з досягненням сторонами угоди за всіма істотними умовами й тягне за собою виникнення цивільних прав і обов'язків контрагентів після втілення правочину

в письмову форму та нотаріального посвідчення. Істотною умовою спадкового договору є його предмет, яким виступає майно відчужувача. Спадковим договором може встановлюватися лише речове право, а саме виключно право власності набувача [2, с. 137].

Такий договір має особливості виконання. Однією із яких є виконання спадкового договору, а точніше зобов'язань, які є змістом даного договору.

Виконання зобов'язання – це здійснення боржником тієї дії, яку має право вимагати від нього кредитор на підставі існуючого між ними зобов'язання [3, с. 37.]

Складнощі можуть виникнути при тлумаченні спадкового договору після смерті відчужувача, коли його воля, так само як і при заповіті, не може бути з'ясована і оточуючим доводиться значною мірою покладатися на трактування набувачем його бачення умов договору які здаються недостатньо ясними. У таких випадках тлумачення також проводиться судом. При цьому варто звернути увагу на ту обставину, що частина 2 ст. 213 ЦК України згадує про можливість тлумачення правочину судом лише на вимогу «однієї або обох сторін правочину «За буквальним змістом вказаної норми виходить, що тлумачення спадкового договору після смерті відчужувача може вимагати лише набувач. Однак такий висновок суперечить сутності даних відносин і може потягти ущемлення прав інших осіб (спадкоємців за законом або за заповітом, які вважають, що у договорі малося на увазі не одне, а інше майно; особи, призначеної відчужувачем для здійснення контролю за виконанням договору після його смерті, тощо).

Це питання не може бути вирішене і за допомогою застосування аналогії закону з використанням норм про тлумачення заповіту, оскільки ст. 1256 ЦК України «Тлумачення заповіту» також відсилає до правил ст. 213 ЦК України.

Тому з врахуванням сказаного у ЦК України здається доцільним запровадити спеціальну норму «Тлумачення спадкового договору», у якій передбачити, що право вимагати тлумачення спадкового договору мають не лише його сторони, а й інші заінтересовані особи [4, с. 144-145].

Останнім часом в юридичних виданнях розгорнулася дискусія щодо обмеження правоздатності відчужувача під час дії спадкового договору. Одні автори вважають, що спадковий договір обмежує правоздатність відчужувача, а інші – що таке обмеження не настає. За договором відбувається обумовлення взаємних зобов'язань, а зобов'язання в широкому змісті цього терміна несуть у собі обмеження в правах користування або володіння власністю (договір оренди) тощо. Тому, якщо йдеться про право власності на майно, треба усвідомлювати, що саме воно зобов'язує власника до певних дій, наприклад, щодо його охорони тощо. Отже, доцільно говорити не про обмеження правоздатності відчужувача як фізичної особи, а про свідоме «обмеження дієздатності» власника

майна за договором щодо його ж власності. Це положення загалом визначає необхідність регламентувати в договорі не тільки момент переходу права власності від відчужувача до набувача, а й обов'язки відчужувача щодо його утримання в належному стані до моменту переходу права власності до набувача, що набувач стає власником майна в разі смерті відчужувача. Проте пропонується брати до уваги два випадки:

– виконання зобов'язання може здійснюватись щодо самого відчужувача до смерті відчужувача, тоді положення цієї норми коректне і майно перейде у власність набувача після виконання зобов'язання у разі смерті відчужувача;

– коли зобов'язання має виконуватися після смерті відчужувача та може ще й стосуватися прав третіх осіб, то ця норма стає неконкретною, оскільки залишається невизначеним, що передує: перехід права власності чи виконання зобов'язання.

Тому пропонується істотною умовою спадкового договору вважати регламентацію строку переходу права власності, коли і виконання зобов'язання, і перехід права власності обумовлюються в договорі часом – після смерті відчужувача. Вважаємо, що перехід права власності має слідувати лише за виконанням зобов'язання, про що має бути чітко зазначено в договорі, оскільки інакше набувач може відмовитись або прострочити виконання зобов'язання. Це положення стосуватиметься випадків, коли набувач за договором буде зобов'язаний поставити пам'ятник відчужувачу, а, зазвичай, це робиться через рік після смерті відчужувача, надавати утримання 3 – тім особам. [5, 202 – 203].

Література:

1. Спадковий договір. – К. : Видавець Фурса С. Я., 2007. – С. 15.
2. Васильченко В. Юридична сутність інституту спадкового договору та його місце в системі цивільного права України // Право України, 2003. – №6. – С. 118-121; №7. – С. 137.)
3. Зобов'язальне право: теорія і практика: Навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – С. 42; Голованов Н.М. Обязательственное право: Учебник. – СПб.: Питер, 2002. – С. 37.
4. Мазуренко С. В. Особливості укладення спадкового договору // Право України. – 2004. – № 2. – С. 11-114.
5. Фурса С.Я. , Фурса Є.І. Спадкове право. Теорія та практика. Навч. Посібник. – К. : «Аліса». – 2002. – С. 204.